

gemeente
Het Hogeland

Raadsvoorstel

Onderwerp: Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Groningen Seaports

Datum: 22 mei 2024

Agendapunt: 8

Behandeling: Ter bespreking in het raadsoverleg

Portefeuille-

houder(s): Wethouder E. Dijkhuis

Steller: Wiltjer, Richard

Zaaknummer: Z.HHL.083681

1. Samenvatting

De afgelopen jaren leefde de wens bij het Dagelijks en Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports (hierna GR GSP) en ook bij GSP NV om de governance met betrekking tot de activiteiten in het havengebied te herzien. De publieke ambities in het havengebied zijn gewijzigd en de werking van de huidige structuur te complex. Wijziging van de governance diende te leiden tot:

- Duidelijke inhoudelijke kaderstelling;
- Het beperken van bestuurlijke drukte;
- Het verduidelijken van de verschillende rollen; en,
- Het vergroten van de slagkracht van GSP NV.

Met dit voorstel is beoogd om een toekomstbestendige governancestructuur in te richten.

2. Gevraagd of voorgesteld besluit

1. Kennis te nemen van het governance-advies van Lysias en alle mee te sturen documenten;
2. De zienswijzeprocedure te starten op het voorstel tot wijziging van de GR Havenschap Groningen Seaports;
3. Het strategisch kader GSP vast te stellen.
4. De zeggenschapsverhouding te wijzigen naar 50% (provincie) 25% (Het Hogeland), 25% (Eemsdelta) en in de uitgewerkte gemeenschappelijke regeling, in afwijking van het advies van Lysias, een uitzonderingsbepaling op te laten nemen dat er bij grote investeringen die leiden tot een verhoging van de borgstelling én in het geval van specifieke aangelegenheden op het grondgebied van een van beide gemeentes altijd sprake moet zijn van consensus in de besluitvorming.
5. Toestemming te verlenen aan de colleges om de GR regeling vast te stellen.

3. Inleiding

3.1 Aanleiding

Het Dagelijks Bestuur van GR Havenschap Groningen Seaports heeft in 2020 de wens uitgesproken om de governance met betrekking tot de activiteiten in het havengebied te herzien. Een wens die eerder al leefde bij het DB en de directie van GSP NV. Een uitzending van Nieuwsuur in mei 2021, waarin diverse aantijgingen zijn gedaan richting het voormalige bestuur van de GR GSP en de voormalige directie van GSP NV bracht urgentie. Onderzoeksbureau Necker van Naem heeft daar onderzoek naar uitgevoerd. Naast dat het

rapport in ging op de aantijgingen is geconcludeerd dat de organisatiestructuur kan worden verduidelijkt door onder andere de rollen beter te scheiden en de controlemechanismen te vereenvoudigen. Ook is aanbevolen het strategisch kader te verduidelijken. In mei 2022 kwam ook adviesbureau Deloitte met een rapport waarin suggesties (inclusief voorkeursvariant) zijn gedaan ter vereenvoudiging van de organisatiestructuur. Uit deze rapporten concludeerde het Algemeen Bestuur van GR GSP in 2022 dat in de praktijk de werking van de huidige structuur ten minste complex is, waarbij de huidige aansturings- en controlemechanismen soms als te star worden ervaren. Het AB concludeerde ook dat de publieke ambities in het Havengebied de afgelopen jaren zijn veranderd. In een door Lysias Advies, in opdracht van de gemeenten Het Hogeland en Eemsdelta en de provincie Groningen, opgestelde routekaart is een analyse gemaakt van de huidige werking van de governance en een viertal beslispunten benoemd.

3.2 Bevoegdheid raad

Per 1 juli 2022 schrijft de Wgr voor dat een ontwerp van een regeling door colleges eerst voor een zienswijze aan provinciale staten en gemeenteraden worden voorgelegd. Dit op grond van artikel 51 lid 3 Wgr. Raden en staten hebben 8 weken om een zienswijze te geven. Op basis van eventueel ingebrachte zienswijzen kan een ontwerp worden aangepast. Verder komt aan uw raad de bevoegdheid toe tot het vaststellen van het Strategisch Kader.

3.3 Wettelijk of beleidskader

Op dit voorstel is de Wet gemeenschappelijke regelingen van toepassing en de Algemene Wet Bestuursrecht.

3.4 Historische context

In 2020 is door het Dagelijks Bestuur van de GR Havenschap Seaports de wens uitgesproken om de governance met betrekking tot de activiteiten in het havengebied te herzien. Na een uitzending van Nieuwsuur in mei 2021, met aantijgingen aan het adres van zowel het voormalig bestuur van de GR als de voormalige directie van de NV is opdracht gegeven tot aanvullende onderzoeken aan bureau Necker van Naem en adviesbureau Deloitte. Beide onderzoeken zijn de basis geweest om in 2022 opdracht te geven tot aanvullend onderzoek waarvan nu de resultaten worden opgeleverd.

4. Beoogd resultaat (of effect)

Door Lysias is nu het onderzoek naar een toekomstbestendige governance afgerond. Dit leidt tot de volgende documenten:

1. Het governance advies van Lysias: de best passende governance en afspraken voor GSP;
2. Een ontwerp collegeregeling voor GR GSP zodat de huidige gemengde regeling kan worden omgezet naar een collegeregeling;
3. Het Strategisch Kader waarmee de raden en staten de kaderstellende rol kunnen invullen.

5. Toelichting

5.1 Argumenten/motivering

Samengevat onderscheiden we de volgende aanbevelingen / aanpassingen in het aangeleverde advies:

De drie deelnemende overheden in GR Havenschap GSP ontwikkelen een gezamenlijke strategisch sturingsinstrument. Een strategisch afwegingskader dat richting geeft aan de inhoudelijke profilering en prioritering van de havens en hun bedrijventerreinen, acquisitie en vestiging van nieuwe bedrijven en de voorwaarden waaraan deze moten voldoen. Een strategisch kader dat wordt vastgesteld door Raden en Staten dat invulling geeft aan de publieke ambities in het gebied.

GR- Collegeregeling

Het advies is om de GR om te vormen van een GR-gemengde regeling naar een GR-collegeregeling. Dit is een gemeenschappelijke regeling met alleen collegeleden uit de drie overheden in het bestuur. Op deze manier wordt (1) de bestuurlijke drukte teruggebracht (2) zijn -mede vanuit de wet dualisering- de verantwoordingslijnen (vanuit de colleges) richting raden en staten helder, (3) kunnen besluitvormingsprocessen worden verkort en (4) kan worden getoetst op het strategische kader waarin publiek ambities zijn vastgelegd. De raden en staten geven via het door hen vast te stellen strategisch kader invulling aan de gewenste koers en richting van GSP vanuit de opdrachtgeversrol. Zo ontstaat meer rolzuiverheid. De aandeelhouder beschrijft haar opdracht aan GSP NV in een door haar vast te stellen aandeelhoudersstrategie vanuit de eigenaarsrol.

Grondzaken, financiële betrokkenheid én publiek belang

Het belangrijkste argument voor dit advies is de juridische eigendom van de gronden. Dit blijft bij de GR. Het handhaven van juridisch eigendom van de gronden door de GR geeft voldoende grip voor de overheden. Het aantal beperkende zakelijke rechten (van GR richting GSP NV) dient in combinatie daarmee wel fors verminderd te worden om de huidige administratieve lasten te verminderen.

Het tweede argument hangt samen met de beperkingen van zelfstandige financierbaarheid. De zelfstandige financierbaarheid van GSP NV hangt in belangrijke mate af van GSP's cashflow. Eventueel overdracht van de juridische eigendom van de gronden aan GSP NV zal (in ieder geval de komende jaren) niet voldoende zijn voor zelfstandige financiering zonder borgstelling door de overheden. Borgstelling (of andere vormen van gezamenlijke financiering) door de GR is om praktische en juridische reden eenvoudiger dan door de drie betrokken overheden afzonderlijk.

Het derde argument, tenslotte, betreft het brede publieke belang van de 'opdracht' aan GSP NV. Dat wordt ingevuld met enerzijds een strategische kader en anderzijds een daarbij passende governance-structuur; de GR college-regeling. Zo blijven bestuurders en raden/staten op beleidsmatige thema's in positie.

Zeggenschap

Het voorstel is om de zeggenschap van 50%, 33,33% en 16,67% voor Provincie Groningen, gemeente Eemsdelta en gemeente Het Hogeland te wijzigen naar 50%, 25% en 25%. Hiermee wordt de stemverhouding meer in lijn gebracht met de nieuwe inwoneraantallen en ook doet dit recht aan de financiële verhouding op basis van het actuele geïnvesteerd vermogen. Met deze verhouding heeft geen enkele partij de absolute (50+1) zeggenschap en zal er altijd moeten worden gestreefd naar consensus. Hierdoor wordt meer recht gedaan aan gelijkwaardigheid. Voor een meerderheid blijft de stem van de provincie nodig. Daarin verandert niets t.o.v. de huidige situatie. De financiële verhouding blijft 60/20/20.

Afwijking t.o.v. advies Lysias

In het advies "Uitwerking Governance GSP" wordt in hoofdstuk 3.4 gesproken over de zeggenschap. Het advies is om de financiële verhoudingen gelijk te laten, namelijk 60-20-20 en het stemrecht aan te passen naar 50-25-25. In afwijking hiervan adviseert de ambtelijke stuurgroep gebruik te maken van de mogelijkheid om op bepaalde onderwerpen af te wijken van de stemverhoudingen. In het voorstel voor wijziging van de GR regeling is opgenomen dat bij grote investeringen die leiden tot een verhoging van de borgstelling én in het geval van specifieke aangelegenheden op het grondgebied van een van beide gemeentes altijd sprake moet zijn van consensus in de besluitvorming. Dit om te voorkomen dat er op het grondgebied van een van de gemeenten ingrepen plaatsvinden waar deze gemeenten niet achter kan staan.

Voordelen

De nu voorliggende stukken beschouwend wordt de governance vereenvoudigd en worden de raden en staten in staat gesteld hun kaderstellende rol beter in te vullen. Meer afgeleid is een voordeel van het gelopen proces dat de drie "moeders" van de GR GSP een meer gedragen beeld hebben ontwikkeld en uitgesproken op de rol van de GR zowel als op de rol van de NV. Voor alle stakeholders geldt dat goed draaiende havens van cruciaal belang zijn voor de toekomst van Nood – Nederland en dat belang wordt het beste gediend indien een NV op afstand de drie "moeders" nabij houdt en omgekeerd de drie "moeders" een goed presterende NV koestert.

Nadelen

Er zijn geen nadelen verbonden aan het voorliggende voorstel. De praktijk zal uitwijzen of de nu doorgevoerde wijzigingen ook de beoogde effecten sorteren.

Alternatieven

Alternatieven, bijvoorbeeld de overdracht van het juridisch eigendom van de gronden aan de NV, zijn verkend maar om uiteenlopende redenen niet opportuun geacht.

5.2 Risico's

In de nu voorliggende voorstellen zijn de risico's in voldoende mate afgedekt. Zo moet bijvoorbeeld sprake zijn van consensus bij grote investeringen op het grondgebied van een andere gemeente.

6. Financiële aspecten en wijze van dekking

Aan dit voorstel zijn geen financiële gevolgen verbonden.

7. Inbreng belanghebbenden

De adviezen zijn afgestemd met de directie van GSP NV.

8. Vervolgtraject

8.1 Uitvoering

Na het uitbrengen van een zienswijze zullen de colleges zich over deze zienswijze buigen. Agendering van de reactienota op de zienswijzen hebben wij voorzien op 17 september. Definitieve besluitvorming is dan voorzien in uw raad van 11 december. Raden en staten moeten hun college overigens toestemming verlenen om de regeling gewijzigd vast te mogen stellen. Goedkeuring kan dan enkel worden onthouden op grond van artikel 51 lid 4 Wgr wegens strijd met het recht of strijd met het algemeen belang. Op deze toestemming is Afdeling 10.2.1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van overeenkomstige toepassing. Op grond van artikel 10.31 is geregeld dat de gemeenteraad / staten 13 weken heeft om te besluiten omtrent de goedkeuring. Deze termijn begint te lopen op het moment

van verzending van de stukken door ons college. Die uiteindelijke goedkeuring is voorzien in uw raad van 11 december 2024.

8.2 Tijdspad

De raden en staten worden gezamenlijk geïnformeerd over de uitkomsten op 21 mei 2024. Daarna is agendering voorzien in het raadsoverleg van 19 juni en in de raadsvergadering van 3 juli 2024 waarna raden en staten wordt verzocht om een zienswijze. Hiervoor geldt een termijn van 8 weken die aanvangt op 23 april. Een snelle rekensom leert dat de data van het raadsoverleg en de raadsvergadering buiten deze 8 wekentermijn valt. Deze termijn moet daarom worden beschouwd als een ordetermijn en niet als een fatale termijn. Agendering van de GR met reactienota op de zienswijzen is voorzien in de collegevergadering van 17 september. Definitieve besluitvorming van de gewijzigde GR is voorzien in de gemeenteraad van 11 december 2024 waardoor de gewijzigde regeling in kan gaan op 1 januari 2025. Onderwijl wordt verder gewerkt aan de invulling van de aandeelhouderstrategie. Vaststelling daarvan is voorbehouden aan het college.

8.3 Communicatie

Communicatie is op dit moment niet noodzakelijk

8.4 Evaluatie

De werking van de gemeenschappelijke regeling in relatie tot de doelstellingen wordt elke vier jaar geëvalueerd. Dat gebeurt ten tijde of direct na de periodieke evaluatie van het Strategisch kader.

Bijlage(n):

Bijlage 1 : Governance advies

Bijlage 2 : Concept - GR Havenschap Groningen Seaports

Bijlage 3 : Strategisch Kader

Achterliggende documenten:

N.v.t.

Bedum, 23 april 2024

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,

Paul van Vilsteren

Henk Jan Bolding